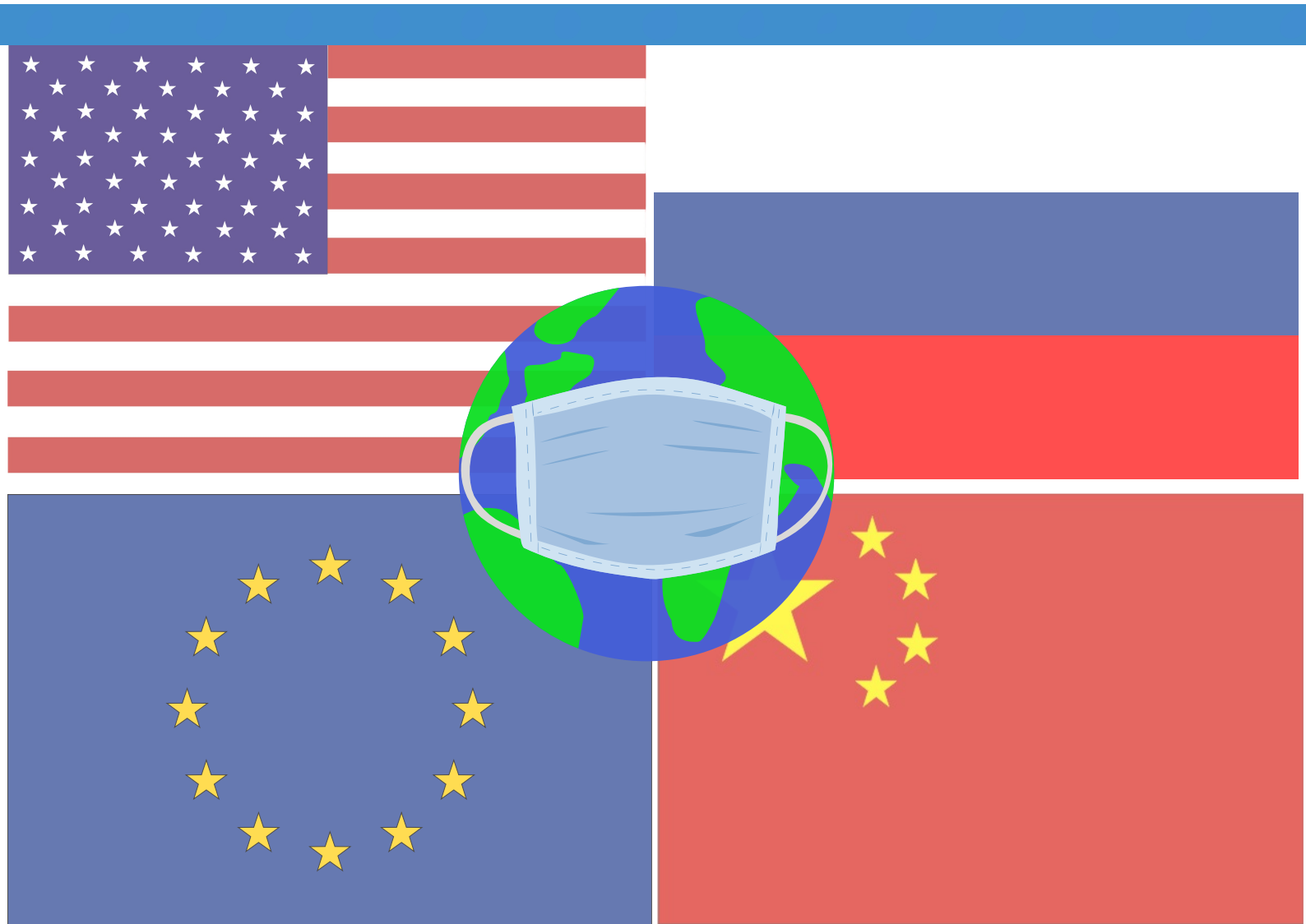

IZVEŠTAJ O REZULTATIMA ISTRAŽIVANJA
**„SPOLJNOPOLITIČKE POSLEDICE
COVID-19 KRIZE PO SRBIJU“**

Ovaj projekat je realizovan u saradnji
sa ambasadom **Sjedinjenih Američkih**
Država u Republici Srbiji

Serbia

Beograd, 2021.

Predgovor

Dragi čitaoci,

Pred vama je istraživanje „**Spoljnopolitičke posledice COVID-19 krize po Srbiju**“ koje je sproveo tim mladih i stručnih članova **Saveta za strateške politike** uz podršku **ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu**. Istraživanje se sastoji iz dva dela i obrađuje teme lažnih vesti na naslovnim stranama dnevnih novina u Srbiji u toku 2020. godine, kao i stavove studenata o temama u vezi sa spoljnom politikom Republike Srbije u toku pandemije virusa COVID-19.

Ciljna grupa u ovom projektu bili su studenti Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, koji su nam pomogli da razumemo stavove mladih ljudi i budućih donosilaca odluka, te način na koji se njihovi stavovi formiraju.

Kriza izazvana pandemijom virusa COVID-19 imala je i svoju spoljnopolitičku dimenziju koja se najviše ogledala kroz humanitarnu pomoć koju su velike sile pružale ostatku sveta, te njihovo međusobno optuživanje za nastanak i širenje virusa. Manje razvijene zemlje kao što je Srbija našle su se u situaciji da svoju politiku usaglašavaju sa partnerima radi lakšeg prevazilaženja krize. Posledice tih odluka videćemo u godinama koje slede.

Dragan Šutanovac

Predsednik Saveta za strateške politike

Autori: Dajana Ostojić i Miloš Mihajilica

Urednik: Nikola Lunić

Izdavač: Savet za strateške politike

Tiraž: 150 primeraka

COUNCIL FOR STRATEGIC POLICY

1. Izveštaj o rezultatima analize naslovnih strana dnevne štampe u Srbiji	1
1.1. Zapad „uopšteno“	2
1.2. NATO	2
1.3. Sjedinjene Američke Države	4
1.4. Evropska unija	7
1.5. Ruska Federacija	10
1.6. Narodna Republika Kina	12
1.7. Zaključak	13
2. Izveštaj o rezultatima istraživanja o stavovima studenata Fakulteta političkih nauka putem fokus grupa	14

Izveštaj o rezultatima analize naslovnih strana dnevne štampe u Srbiji

Analiza dnevnih novina u Srbiji (Večernje novosti, Danas, Blic, Kurir, Politika, Informer, Alo i Srpski telegraf) obuhvatala je **2.673** naslovne strane u periodu **od 01. januara do 31. decembra 2020.** godine. Cilj našeg istraživanja bila je analiza načina na koji su Zapadni partneri – **Sjedinjene Američke Države, Evropska unija i NATO** u protekloj godini bili predstavljeni na naslovnim stranama domaće štampe, sa kojom konotacijom se o njima izveštavalo, kao i u kom broju je izveštavanje o njima bilo plasirano kao lažna vest. Radi uporedne analize, pažnju smo posvetili i **NR Kini i Ruskoj Federaciji**. Analiza naslovnih strana sprovedena je postavkom različitih metodoloških varijabli, te unosom šifriranih podataka, koji su obrađivani u IBM SPSS statističkom programu.

Vremenski posmatrano, tokom januara i februara najveći broj naslova bio je posvećen događajima u **Crnoj Gori** povodom izglasavanja spornog Zakona o slobodi veroispovesti. Od kraja februara do kraja maja, naslovnim stranama dominirale su vesti o virusu **COVID-19** uopšteno, kao i oni naslovi koji se tiču epidemioloških mera. Jun i jul mesec bili su posvećeni parlamentarnim izborima i izbornim rezultatima, pregovorima između Beograda i Prištine u Vašingtonu koji su bili zakazani za 27. jun, kao i građanskim protestima u Beogradu koji su se održali početkom jula. U avgustu mesecu opet na naslovne strane dolaze vesti iz Crne Gore. Septembar mesec ubedljivo je obeležio „Vašingtonski sporazum“ postignut između predstavnika Beograda i Prištine. Od druge polovine oktobra i tokom novembra meseca najaktuelniji su bili američki predsednički izbori, a u decembru najveći broj naslova bio je posvećen vakcinaciji protiv virusa COVID-19.

Statistički posmatrano, na naslovnim stranama kao glavna tema najzastupljenije su bile vesti vezane za virus COVID-19 – ukupno **26,9%**, zatim dnevna politika sa **17,5%**, Crna Gora sa **7,2%**, poznate ličnosti sa **6,7%**, crna hronika sa **4,7%**, Kosovo i Metohija sa **2,3%** i druge teme. Kao glavna tema na naslovnim stranama, SAD su se našle **170** puta, Ruska Federacija **84** puta, Evropska unija **50** puta, NR Kina **29** puta i NATO **25** puta. Od **2.673** glavne teme, lažne vesti čine **16,8%**.

Zapad "uopšteno"

Zapad kao pojam upotrebljen je ukupno **35** puta na naslovnim stranama, računajući i glavnu i sporedne teme. Kontekst vesti u kojima se Zapad pominje u najvećem broju vezan je za naslove po kojima „Zapad ucenjuje Srbiju“, što predstavlja **34,3%** od ukupnog broja naslova o Zapadu. Zatim, **20%** čine naslovi koji su u kontekstu podrške tzv. Kosovu od strane Zapada, a **11,4%** vesti odnosilo se na „okretanje Srbije ka Zapadu“. Ostali naslovi u kojima se pominje Zapad tiču se Republike Srpske (entitet u Bosni i Hercegovini) i nepoverenja Zapada u NR Kinu i Rusku Federaciju.

Što se tiče konotacije kojom se izveštavalo o Zapadu u dnevnoj štampi, samo **28,6%** naslova bilo je neutralno. Čak **71,4%** vesti o Zapadu imalo je negativnu konotaciju – od toga je **40%** izrazito negativna, a **31,4%** uglavnom negativna. Od ukupno **35** naslova – **15** su lažne vesti, a četiri nije bilo moguće proceniti. U pogledu senzacionalizma, naslovi o Zapadu u kojima uopšte ili uglavnom nije bilo senzacionalizma čine **42,8%**, dok **57,2%** čine veoma ili uglavnom senzacionalistički naslovi.

Što se tiče samih novina, Zapad se najviše pominje u Večernjim novostima – čak **48,5%** od ukupnog broja naslova o Zapadu, a skoro polovina odnosila se na ucenjivanje Srbije od strane Zapada i uglavnom su imali negativnu ili izrazito negativnu konotaciju. Od **17** pominjanja u Večernjim novostima, **10** su bile lažne vesti, dok za **2** naslova nije bilo moguće proceniti da li su u pitanju lažne vesti ili ne. Zapad se u Informeru pominje ukupno **6** puta sa senzacionalističkim naslovima, dok se u ostalim štampanim medijima pominje maksimalno **3** puta.

NATO

Računajući glavnu i sporedne teme, **NATO** se na naslovnim stranama pominje ukupno **43** puta. Od ukupnog broja naslova, **58.1%** vezani su za bombardovanje Savezne Republike Jugoslavije 1999. godine, a trećina tih naslova plasirano je kao lažna vest. Zatim, sa **23,3%** slede naslovi koji navode da predsednik Crne Gore Milo Đukanović „otima svetinje po nalogu NATO“ i dve trećine takvih naslova čine lažne vesti uglavnom negativne ili izrazito negativne konotacije. Dva naslova, odnosno **4,6%** tiču se povezanosti osiromašenog uranijuma prilikom NATO bombardovanja i nastanka virusa COVID-19, a jedan od njih od 23. jula u Informeru glasi: „Šok tvrdnja dr Dane Grujičić: korona nas ubija zbog NATO bombi“. Ostalih **14%** naslova spada u kategoriju „nešto drugo“, a jedan od njih nalazi se na naslovnoj strani Večernjih novosti od 25. oktobra i glasi: „NATO hoće iz svemira da nadgleda celu planetu“.

Od ukupnog broja naslova vezanih za NATO, čak **67,4%** njih bilo je uglavnom ili izrazito negativne konotacije, dok je neutralnih naslova bilo **27,9%**. Samo dva naslova o NATO imali su uglavnom pozitivnu konotaciju: prvi je bio u Srpskom telegrafu od 13. februara koji glasi „NATO podržao litije u Crnoj Gori“, što je označeno kao lažna vest, ali sa pozitivnom konotacijom. Druga vest je iz dnevnog lista Kurir od 02. jula povodom intervjua sa šefom NATO kancelarije u Beogradu, koji glasi: „NATO ceni srpskog vojnika“.

Od ukupno **43 naslova** vezana za NATO, koja su se našla u dnevnoj štampi u Srbiji tokom 2020. godine, čak **41,9%** bile su lažne vesti, a za **9,3%** njih nije bilo moguće proceniti da li su lažne vesti ili ne. Što se tiče senzacionalizma, čak **62,8%** vesti povezanih sa NATO uglavnom su bile umereno ili veoma senzacionalističke, dok **37,2%** naslova uopšte ili uglavnom nije imalo elemenata senzacionalizma.

Kada su novine u pitanju, naslovi o NATO su se, kao i Zapadu, u najvećem broju pojavljivali na naslovnim stranama Večernjih novosti – **53,5%** od ukupnog broja vesti o NATO u svim dnevnim novinama, a **72,7%** njih je sa negativnom konotacijom. Večernje novosti su o NATO izveštavale najviše u kontekstu bombardovanja 1999. godine, a zatim o „otimanju svetinja u Crnoj Gori po nalogu NATO“. Od ukupnog broja vesti u Večernjim novostima, čak **68,2%** uglavnom ima senzacionalizma ili su veoma senzacionalistički. Lažne vesti u Večernjim novostima čine čak **50%** naslova o NATO. Dnevni list Politika je, takođe, o NATO izveštavala isključivo u kontekstu bombardovanja 1999. godine, ali nijedan naslov nije bio označen kao lažna vest i uopšte nije bilo senzacionalizma. U ostalim dnevnim novinama NATO se na naslovnim stranama našao maksimalno 3 puta.

Činjenica da je od ukupnog broja naslova o NATO tokom 2020. godine bilo **67,4%** naslova sa negativnom konotacijom od kojih je **41,9%** okarakterisano kao lažna vest, kao i da tema bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije 1999. godine obuhvata 58,1% od ukupnog broja naslova o NATO, dovodi do toga da **72,6%** ispitanih studenata putem fokus grupa smatra da Srbija ne bi trebalo da postane članica NATO.

Sa druge strane, imajući u vidu da je **23,3%** naslova o NATO bilo u kontekstu „Milo otima svetinje po nalogu NATO“ i da dve trećine od ukupnog broja naslova na tu temu čine lažne vesti, dolazimo do toga da **51,3%** studenata smatra da su se odnosi Srbije i Crne Gore pogoršali od trenutka kada je Crna Gora postala članica NATO.

Sjedinjene Američke Države

Ukupan broj vesti o **Sjedinjenim Američkim Državama** (u daljem tekstu **SAD**) na naslovnim stranama tokom 2020. godine iznosio je **463**, zajedno sa glavnim i sporednim naslovima. Od toga **28,7%** čine lažne vesti, a **3,2%** naslova nije bilo moguće proceniti. U pogledu konotacije, **51,1%** vesti vezano za SAD imalo je neutralnu konotaciju, **29,3%** bilo je uglavnom ili izrazito pozitivne konotacije, dok je najmanji procenat naslova imao uglavnom ili izrazito negativnu konotaciju – **19,6%**.

Od ukupno **463** naslova o SAD **46,9%** bili su uglavnom ili veoma senzacionalistički, dok **53,1%** vesti uopšte ili uglavnom nije imalo elemente senzacionalizma. Večernje novosti su imale podjednak broj naslova o SAD koje imaju umerene ili veoma izražene elemente senzacionalizma i onih koji nemaju. U Politici, Danasu i Blicu nalazio se veoma mali procenat naslova koji imaju elemente senzacionalizma – oko **10%**, dok su Informer, Alo i Kurir imali duplo veći broj senzacionalističkih naslova o SAD od onih koji nemaju. Srpski telegraf imao je **85,7%** senzacionalističkih naslova o SAD, od kojih neki glase: „Tramp Srbiji daje izlaz na more“ od 26. septembra ili „Spremaju udar na Beograd: Antifa ruši podelu Kosova“ od 05. juna, zatim „Dokazi da je pandemija režirana: kraj korone posle poraza Trampa“ od 09. novembra i slično.

Najveći broj naslova o SAD bio je u Večernjim novostima – ukupno **82** naslova, zatim sledi „Politika“ sa **76** naslova, Srpski telegraf sa **70**, Informer sa **57**, Kurir sa **58**, Blic sa **45** naslova, Danas sa **43**, a najmanje naslova je imao Alo – ukupno **32**. Od svih dnevnih novina u Srbiji, o SAD su najnegativnije izveštavale Večernje novosti sa ukupno **29,2%** naslova sa negativnom konotacijom, Kurir sa **27,6%**. Od onih koji su imali najveći broj naslova sa pozitivnom konotacijom o SAD su na prvom mestu Informer sa **50,1%**, a zatim Srpski telegraf sa **44,3%**. Politika je o SAD izveštavala neutralno – čak u **80,2%** naslova, dok je **15,8%** naslova u ovim novinama imalo pozitivnu konotaciju i samo jednu lažnu vest. Najmanji broj lažnih vesti o SAD, pored Politike, bio je u Danasu i Blicu, a najviše u Srpskom telegrafu, Kuriru, Večernjim novostima. Važno je istaći da su uglavnom sve lažne vesti sa pozitivnom konotacijom koje su se odnosile na SAD bile vezane isključivo za Donalda Trampa, te njegov odnos prema Srbima i Srbiji.

Što se tiče sadržaja samih vesti, najviše se pisalo o predsedničkim izborima, koji su održani 04. novembra 2020. godine – čak **22,9%** naslova. O tome su najviše izveštavali Politika i Večernje novosti. Ova tema bila je podeljena u tri vrste naslova: **46** naslova koji se tiču Donalda Trampa kao predsedničkog kandidata, zatim **32** naslova o američkim predsedničkim izborima uopšteno, te **28** posvećenih Džozefu Bajdenu.

O Trampu kao predsedničkom kandidatu najviše se izveštavalo sa neutralnom konotacijom – ukupno **52,2%**. Zatim, slede naslovi sa uglavnom ili izrazito pozitivnom konotacijom i njihov udeo je **34,8%**, dok **13%** čine vesti sa uglavnom negativnom konotacijom. Interesantno je istaći da se o „američkim izborima uopšteno“ izveštavalo sa isključivo neutralnom konotacijom. Sa druge strane, o Bajdenu kao kandidatu se, takođe, većinski izveštavalo neutralno – ukupno **57,1%**, zatim slede naslovi sa negativnom konotacijom i oni čine **28,6%** od ukupnog broja vesti o Bajdenu, dok su samo **4** naslova, odnosno **14,3%** bila u uglavnom pozitivnom kontekstu. Imajući u vidu da se o Bajdenu većinski izveštavalo neutralno (za oko **5%** više nego o Trampu), zanimljivo je da se **71,3%** ispitanih studenata ne slaže sa tvrdnjom da je Džozef Bajden prijatelj Srbije.

Iz prethodno navedene analize dolazi se do zaključka da su štampani mediji u Srbiji većinski „navijali“ za Trampa kao predsedničkog kandidata, pa se išlo čak do te mere da je **23,9%** naslova povezanih sa njim bilo plasirano kao lažna vest u pozitivnom kontekstu. Činjenica da američki izbori čine najveći procenat od ukupnog broja naslova o SAD u srpskoj dnevnoj štampi samo potvrđuje njihov veliki značaj u javnom diskursu Srbije. Takođe, kada je Tramp u pitanju, **10** naslova je bilo posvećeno tome da on „vraća Kosovo“ i uglavnom su takvi naslovi bili označeni kao lažna vest.

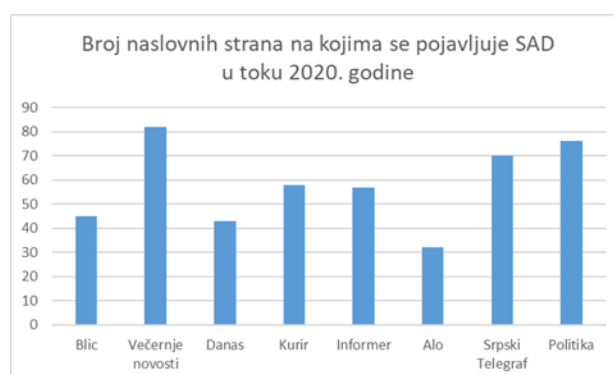
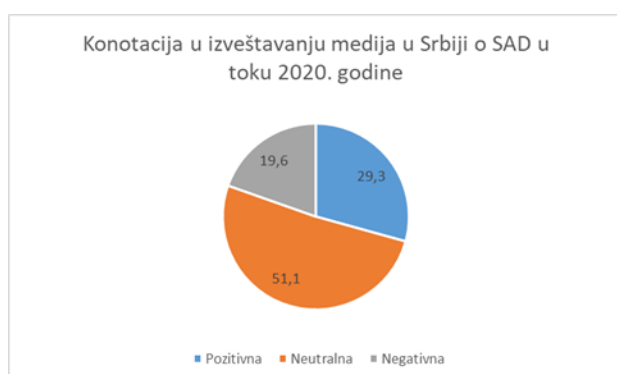
Sledeća tema o kojoj se najviše izveštavalo je bila uloga SAD u dijalogu između Beograda i Prištine – čak **20,5%** od ukupnog broja naslova o SAD, a najviše u Večernjim novostima i Blicu, dok se u dnevnom listu Alo pominje samo **2** puta. Interesantno je napomenuti da je o ovoj temi najviše pisalo sa neutralnom konotacijom – čak **50,5%**, dok je **34,7%** naslova imalo uglavnom ili izrazito pozitivnu konotaciju. Međutim, čak **26,3%** bile su lažne vesti. Naslovi sa negativnom konotacijom o ulozi SAD u dijalogu između Beograda i Prištine čine ukupno **14,7%** od ukupnog broja naslova o njihovoj posredničkoj ulozi.

Treća po brojnosti tema o SAD o kojoj se najviše izveštavalo jeste „Vašingtonski sporazum“ – ukupno **9,9%** naslova. Važno je istaći da je o ovom sporazumu samo **5** naslova odnosno **10,1%** imalo uglavnom negativnu konotaciju. O tome je **28,2%** vesti plasirano sa neutralnom konotacijom, dok je čak **60,9%** naslova imalo uglavnom ili izrazito pozitivnu konotaciju. Interesantno je da je na temu Vašingtonskog sporazuma bila plasirana samo jedna lažna vest i to u Srpskom telegrafu od 07. septembra koja glasi: „Neprijatelji Srbije na aparatima: Šiptari i Hrvati crkavaju od muke – Vučić dobio milijardu, a nije priznao Kosovo“.

Napomena: Proces posredovanja SAD i postizanje „Vašingtonskog sporazuma“ posmatrani su kao odvojene celine iz metodoloških razloga, budući da je sam sporazum imao značajno mesto u javnom diskursu koji je dominirao u drugoj polovini godine.

U okolnostima antivakcinaškog raspoloženja u Srbiji, kao i rasprostranjenosti teorija zavere o poreklu virusa COVID-19 korisno je istaći da o vakcinama američkih proizvođača nije bila niti jedna vest sa negativnom konotacijom. Izveštavalo se isključivo neutralno ili sa izrazito pozitivnom konotacijom, a lažnih vesti uopšte nije bilo. Sa druge strane, jedna od najrasprostranjenijih teorija zavere od početka pandemije u Srbiji i šire jeste da je američki filantrop Bil Gejts „pustio“ korona virus, te da se zalaže za prisilnu vakcinaciju putem koje će da čipuje svetsku populaciju. Međutim, u srpskoj dnevnoj štampi ovakvi naslovi se pojavljuju samo **2** puta – i to u Večernjim novostima i u Kuriru. Takođe, jedino u ovim listovima se u dva navrata na naslovnim stranama našla vest da su „Amerikanci pustili korona virus kako bi se osvetili Rusiji, Kini i Evropskoj uniji“. U vezi sa tim, o „američkoj dubokoj državi, masonima i satanistima“ izveštavalo se ukupno **14** puta i to najviše u Srpskom telegrafu.

S obzirom na činjenicu da neutralno izveštavanje o SAD čini **51,1%** od ukupnog broja naslova, ne iznenađuje podatak da **48,8%** ispitanih studenata nema jasan stav o tvrdnji da Srbija ima dobre bilateralne odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama. Sa druge strane, naslovi sa uglavnom ili izrazito pozitivnom konotacijom čine **29,3%** od ukupnog broja naslova, dok **20,1%** ispitanika smatra da Srbija ima dobre odnose sa SAD. Takođe, negativni naslovi o SAD čine **31,3%** od ukupnog broja, dok **19,6%** studenata smatra da Srbija nema dobre odnose sa SAD. Iz ovoga možemo da zaključimo da je percepcija o SAD u protekloj godini bila dominantno neutralna u odnosu na prethodne godine. Međutim, kontradiktoran je podatak da **87,5%** ispitanih studenata nije saglasno sa tvrdnjom da bi pregovore o statusu Kosova i Metohije trebalo da predvode SAD s obzirom na to da je dnevna štampa tokom 2020. godine povodom uloge SAD u dijalogu između Beograda i Prištine izveštavala uglavnom neutralno i pozitivno, čak u **85,2%** slučajeva.

Evropska unija

Tokom 2020. godine u dnevnoj štampi u Srbiji bilo je ukupno 200 naslova o **Evropskoj uniji** (u daljem tekstu **EU**). Od ukupnog broja naslova, **20%** čine lažne vesti, dok za **1,5%** nije bilo moguće utvrditi da li su u pitanju lažne vesti ili ne. Od ukupnog broja lažnih vesti najveći broj nalazimo u Večernjim novostima – **38,4%**, dok je u svim drugim novinama taj procenat neuporedivo manji. O EU se u najviše slučajeva izveštavalo neutralno – **47%** od ukupnog broja naslova, zatim **36,5%** čine vesti koje su prezentovane u uglavnom ili izrazito negativnoj konotaciji, dok samo **16,5%** naslova ima uglavnom ili izrazito pozitivnu konotaciju.

Kada je u pitanju senzacionalizam, važno je napomenuti da je **30%** naslova o EU imalo umerene ili veoma izražene elemente senzacionalizma, dok **70%** vesti uopšte ili uglavnom nije bilo senzacionalistički. U Večernjim novostima i Kuriru je podjednak broj naslova sa senzacionalističkim elementima, kao i onih koji nemaju senzacionalizam. U Politici i Danasu po **2** naslova vezana za EU uglavnom sadrže elemente senzacionalizma, dok svi ostali naslovi o EU u ovim listovima nemaju tih elemenata. U Informeru i Srpskom telegrafu naslovi su u najvećoj meri senzacionalistički.

O EU najveći broj naslova nalazimo u Politici – **50**, zatim slede Večernje novosti sa **39** naslova, Blic sa **30**, Danas sa **28**, Kurir sa **26** naslova, Informer sa **14**, Srpski telegraf sa **9** naslova o EU i Alo sa ukupno **4** naslova u kojima se pominje EU. Politika je imala **56%** neutralnih naslova o EU, **10%** pozitivnih naslova i **34%** naslova sa uglavnom ili izrazito negativnom konotacijom. Večernje novosti su imale samo **30,8%** neutralnih naslova o EU, dok su sve ostale vesti o EU imale negativnu konotaciju - **69,2%** njih. U Blicu je bilo **73,3%** izveštavanja o EU sa neutralnom konotacijom, zatim **20%** pozitivnom, te samo **2** naslova, odnosno **6,7%** uglavnom sa negativnom konotacijom. U Danasu se o EU uglavnom izveštavalo neutralno – **82,1%** naslova, te **17,9%** naslova sa pozitivnom konotacijom. U Kuriru su bile najdominantnije pozitivne vesti o EU – **46,1%**, zatim neutralne **34,6%** i samo **4** naslova tj. **19,3%** sa negativnom konotacijom. U Informeru je bilo **50%** naslova sa neutralnom konotacijom i isto toliko sa negativnom konotacijom, dok naslova u pozitivnom kontekstu nema. U Srpskom telegrafu, takođe, najzastupljenije su vesti o EU sa negativnom konotacijom, sa čak **88,9%** udela.

Što se tiče sadržaja vesti o EU, najviše se pisalo o posredničkoj ulozi EU u normalizaciji odnosa između Beograda i Prištine – čak **29%** naslova o EU bilo je posvećeno ovom pitanju. Lažne vesti čine **12%** naslova vezanih za ulogu EU u dijalogu između Beograda i Prištine. Najveći broj naslova imao je neutralnu konotaciju – čak **65,5%**, zatim **12,1%** bilo je sa pozitivnom konotacijom, dok je negativnu konotaciju imalo **22,4%** naslova. Najveći

broj vesti o EU i dijalogu između Beograda i Prištine nalazilo se u Blicu – **27,6%**, zatim u Večernjim novostima **22,4%** naslova, sledi Politika sa **20,7%** naslova, Kurir sa **15,5%** naslova, dok naslovi o ovoj temi u svim drugim medijima imaju nešto manje od **5%**, kao na primer u Informeru gde se ovakva vest našla samo jedanput.

Sledeća tema sa najviše zastupljenosti jeste ulazak Srbije u EU uopšteno sa **15,5%**, zanimljivo je da sa tom temom povezanih lažnih vesti uopšte nije bilo. Od ukupnog broja naslova koji se bave evrointegracijama Srbije – **51,6%** njih bilo je neutralno, **19,4%** imalo je pozitivnu konotaciju, dok je **29%** bilo sa uglavnom ili izrazito negativnom konotacijom. O evropskim integracijama Srbije najviše je pisala Politika, a pored nje, Danas i Kurir. Takođe, **15,5%** čine naslovi prema kojima EU ucenjuje i uslovljava Srbiju, a **45,2%** naslova na ovu temu čine lažne vesti sa uglavnom ili izrazito negativnom konotacijom. O ovoj temi najviše su pisale Večernje novosti – **38,7%** od ukupnog broja vesti na ovu temu, zatim Srpski telegraf sa **19,4%** naslova, te Informer sa **12,9%** naslova. U ostalim dnevnim listovima ovakvi naslovi su se našli maksimalno dva puta.

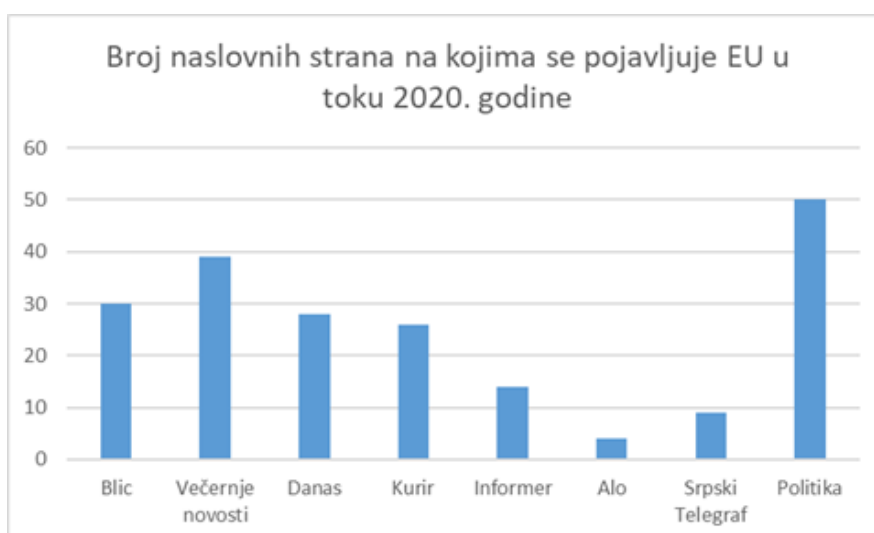
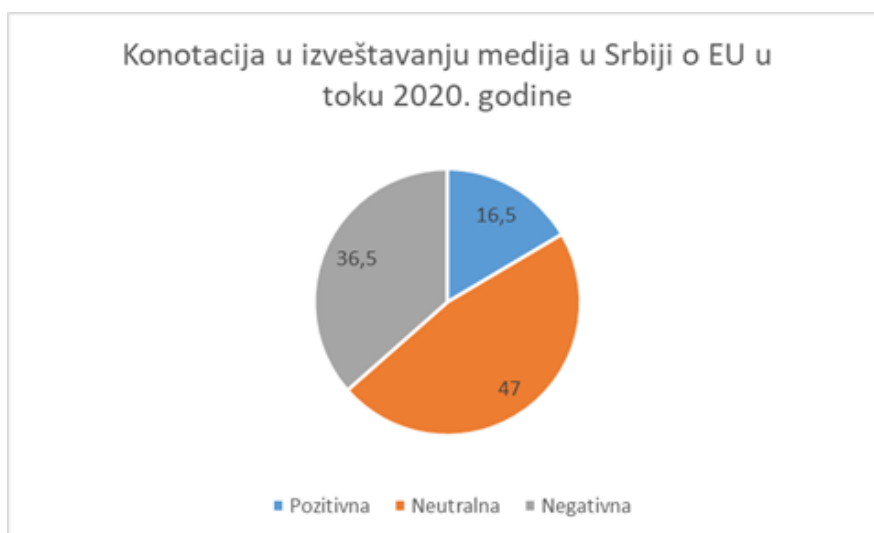
Važno je istaći da se pomoć EU Srbiji tokom pandemije COVID-19 nijednom nije našla kao glavna tema na naslovnoj strani, dok se kao sporedna tema našla samo sedam puta, što predstavlja 3,5% od ukupnog broja naslova o EU. Međutim, u ovih **3,5%** naslova o evropskoj pomoći nije bilo onih sa negativnom konotacijom, već isključivo sa neutralnom ili pozitivnom.

Iako se u javnom diskursu često govorilo o „nepostojanju evropske solidarnosti“ ili „raspadu EU zbog virusa COVID-19“, ipak, u štampanim dnevnim novinama u Srbiji ovoj tematici nije bilo posvećeno mnogo naslova – svega 3%. Međutim i tih **3%** bilo je plasirano kroz lažne vesti i to isključivo u Večernjim novostima i Politici.

Ako posmatramo odnos između konotacije kojom se izveštavalo o EU i stavova studenata o odnosima Srbije i EU vidimo da je prilično mala razlika u procentima i da se uglavnom statistički podaci podudaraju. Dakle, o EU se neutralno izveštavalo u **47%** naslova, te tako **48,8%** studenata nema jasan stav po pitanju tvrdnje da Srbija ima dobre odnose sa EU.

Naslovi sa negativnom konotacijom o EU čine **36%** ukupnog broja naslova o EU, pa tako imamo **28%** studenata koji se ne slažu sa tim da Srbija ima dobre odnose sa EU. Najzad, **16,5%** naslova imalo je uglavnom pozitivnu konotaciju, stoga je **22,5%** studenata saglasno sa tim da Srbija i EU imaju dobre bilateralne odnose.

Što se tiče evrointegracija Srbije, takođe, naslovi na tu temu u dnevnim novinama poklapaju se sa stavovima studenata. O članstvu Srbije u EU, **71%** naslova je sa neutralnom ili pozitivnom konotacijom, a **62,6%** studenata smatra da bi Srbija trebalo da postane članica EU. Sa druge strane, **29%** naslova je sa uglavnom ili izrazito negativnom konotacijom što je u korelaciji sa podatkom da **20%** studenata nije saglasno sa evrointegracijama Srbije.

Ruska Federacija

U toku 2020. godine **Ruska Federacija** se na naslovnim stranama u dnevnoj štampi u Srbiji našla ukupno **209** puta. Najveći broj naslova bio je u Večernjim novostima – **49**, zatim **41** naslov u Informeru, **25** naslova u Politici, **24** u Kuriru, **24** u Srpskom telegrafu, **21** naslov u Alo, **14** u Danasu i **11** naslova u Blicu.

O Ruskoj Federaciji se najvećim delom izveštavalo uglavnom ili izrazito pozitivno – **66%** naslova, zatim neutralno u **25,9%** slučajeva, a uglavnom ili izrazito negativni naslovi našli su se na **8,1%** naslovnih strana. Dakle, ovi podaci poklapaju se u mnogome sa stavovima studenata o dobrim odnosima Srbije i Ruske Federacije – njih **63,8%** je saglasno sa tom tvrdnjom, **30%** ispitanika nema jasan stav dok se **6,3%** njih ne slaže sa tim. Takođe, ako pogledamo da neutralne i pozitivne vesti o Ruskoj Federaciji čine **91,9%** od ukupnog broja, ne iznenađuje da 86,3% studenata smatra da Srbija ne bi trebalo da uvede sankcije Ruskoj federaciji.

U Večernjim novostima i Politici nije bilo naslova o Ruskoj Federaciji sa negativnom konotacijom, a u Večernjim novostima vesti sa izrazito ili uglavnom pozitivnom konotacijom čine čak **81,6%** od ukupnog broja naslova o Rusiji. Na naslovnim stranama listova Danas i Blic nije bilo naslova o Rusiji sa pozitivnom konotacijom, već podjednak broj neutralnih i negativnih. Na naslovnim stranama Informera i Kurira bila su samo četiri naslova sa neutralnom konotacijom, dok su svi ostali u vezi sa Rusijom bili izrazito pozitivni.

Lažne vesti čine **24,4%** od ukupnog broja naslova povezanih sa Ruskom Federacijom, a za **5,74%** vesti nije bilo moguće proceniti da li su lažne ili ne. Najmanji broj lažnih vesti o Ruskoj Federaciji imali su Danas, Blic i Politika (maksimalno dve), dok su u Večernjim novostima, Informeru i Srpskom telegrafu više od jedne trećine vesti o Rusiji bile lažne vesti. Naslovi u kojima uglavnom ili uopšte nije bilo senzacionalizma čine **51,7%**, dok **48,3%** čine naslovi sa umerenim ili izraženim senzacionalističkim elementima. Ubedljivo najveći broj senzacionalističkih naslova o Rusiji bio je u Srpskom telegrafu i Kuriru (skoro dve trećine od ukupnog broja naslova o Rusiji), zatim u Večernjim novostima i Informeru – **30%** od ukupnog broja naslova, dok je u Danasu i Politici bilo svega **2** naslova sa elementima senzacionalizma.

Što se tiče sadržaja, najveći broj naslova bio je vezan za rusku vakcinu „Sputnjik V“ – **15,3%** od ukupnog broja naslova o Rusiji. Međutim, **31,2%** naslova o vakcini označeno je kao lažna vest, a za tri naslova nije bilo moguće proceniti da li su u pitanju lažne vesti ili ne.

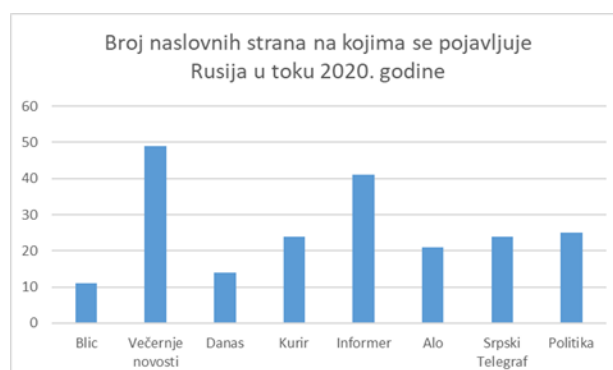
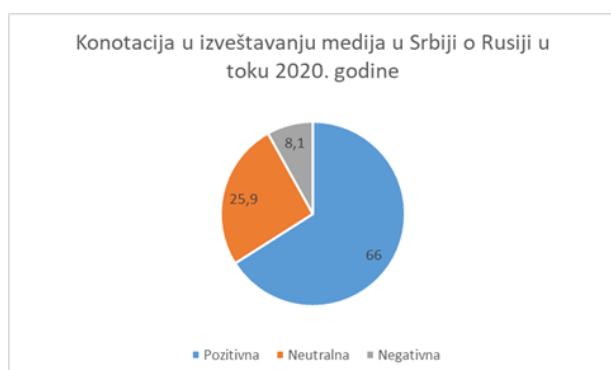
Nije bilo negativnih vesti, neutralni naslovi čine **29%** od ukupnog broja naslova povezanih sa ruskom vakcinom, dok je ostatak naslova imao uglavnom ili izrazito pozitivnu konotaciju, čak **71%**. O vakcini su najviše pisali Informer, Kurir i Večernje novosti, dok su ostale dnevne novine tome posvetile maksimalno **3** naslova.

Zatim, naslovi o nabavci ruskog naoržanja čine **10%** od ukupnog broja naslova o Rusiji. Samo **3** naslova na tu temu imala su neutralnu konotaciju, takođe, **3** naslova imala su uglavnom negativnu konotaciju, dok su svi ostali naslovi vezani za rusko oružje imali izrazito pozitivnu konotaciju. Interesantno je da Politika nije imala niti jedan naslov povezan sa ovom temom, a dosta su pisali o Rusiji. Ovoj temi najviše pažnje posvetile su Večernje novosti i Informer, dok se Danas, Kurir i Srpski telegraf skoro pa nisu bavili ovom temom.

Dosta pažnje bilo je posvećeno ruskoj pomoći Srbiji tokom pandemije virusa COVID-19, a taj udeo iznosi **9%** od ukupnog broja naslova o Rusiji. Od toga **36,8%** čine lažne vesti. Nije bilo neutralnih niti negativnih, već isključivo vesti sa uglavnom ili izrazito pozitivnom konotacijom. Samo **3** naslova bila su u kontekstu da „Rusija pomaže više Srbiji i Italiji od EU“ i sva tri su bila plasirana kao lažne vesti. Kao što je bio slučaj i sa vestima o ruskoj vakcini, i o ovoj temi su najviše pisali Večernje novosti i Informer.

Nešto manje od **5%** naslovnih strana bilo je posvećeno naslovima poput „Rusi vraćaju Kosovo“, „Vladimir Putin ratuje za Kosovo“ i kao što je i očekivano, svi su imali izrazito pozitivnu konotaciju. O tome su najviše pisale Večernje novosti. Samo **4** naslovne strane bavile su se ruskim faktorom za vreme protesta u Srbiji u julu 2020. godine i sve su imale uglavnom negativnu konotaciju. Kurir je **2** puta pisao na ovu temu, a Alo i Blic po jedanput.

Zanimljivo je da **20%** ispitanih studenata smatra da bi Srbija trebalo da postane članica Organizacije Ugovora o kolektivnoj bezbednosti, dok se taj vojni savez niti jednom nije našao na bilo kojoj naslovnoj strani tokom 2020. godine.

Narodna Republika Kina

Vesti o Narodnoj Republici Kini (u daljem tekstu Kini) našli su se **102** puta na naslovnim stranama dnevne štampe u Srbiji tokom 2020. godine. U Večernjim novostima bila su **22** naslova, u Politici 18, u Informeru 16, u Srpskom telegrafu 11, u listu Alo 10, u Danasu 9 i u Blicu samo **3** naslova. Od ukupnog broja naslova o Kini **21,6%** čine lažne vesti, dok za **1,96%** njih nije bilo moguće proceniti. Lažnih vesti o Kini nije bilo u Danasu, Politici i Blicu, dok u Večernjim novostima, Kuriru i Informeru lažne vesti čine blizu **35%** od ukupnog broja naslova o Kini.

Oko **55%** naslova uopšte ili uglavnom nisu imali elemenata senzacionalizma, dok se za **45%** naslova može reći da su bili uglavnom ili veoma senzacionalistički. U Politici, Blicu i listu Danas nije bilo senzacionalističkih naslova o Kini, dok je najveći stepen senzacionalizma bio na naslovnim stranama Večernjih novosti, Kurira i Informera.

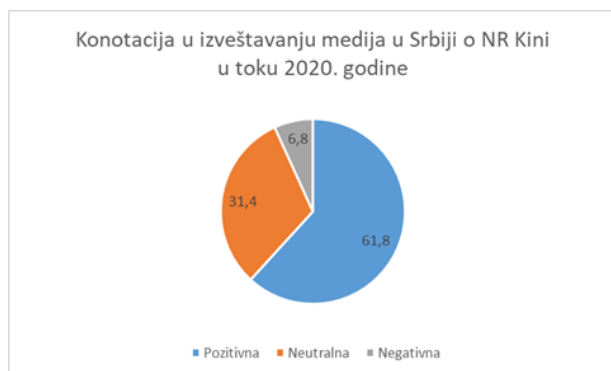
O Kini je najveći broj naslova imao izrazito ili uglavnom pozitivnu konotaciju – **61,8%** njih, dok se neutralno izveštavalo u **31,4%** slučajeva. Samo **6,8%** naslova o Kini imalo je uglavnom negativnu konotaciju. Najveći broj vesti sa izrazito pozitivnom konotacijom bio je u Večernjim novostima, a najmanji u Danasu.

O Kini se najvećim delom izveštavalo u kontekstu kineske pomoći Republici Srbiji tokom pandemije virusa COVID-19 - čak **35,3%** naslova bilo je tome posvećeno. Oko **27,8%** vesti na ovu temu plasirano je u vidu lažnih vesti. Čak **87%** naslova na ovu temu imalo je izrazito pozitivnu konotaciju, dok su samo **4** naslova predstavljena neutralno. O kineskoj pomoći tokom pandemije najviše su pisale Večernje novosti i Kurir, zatim Informer, Alo i Srpski telegraf, dok su Danas, Blic i Politika ovoj temi posvetili po maksimalno **3** naslova tokom cele godine.

Zatim, o nabavci kineskog naoružanja bilo je posvećeno **8,8%** od ukupnog broja naslova o Kini. Nije bilo naslova koji bi mogli da se označe kao lažne vesti. O kineskom oružju izveštavali su samo Politika, Informer i Večernje novosti.

Naslovi o Kini koji navode da su „Kinezi pustili korona virus“ čine **6,9%** od ukupnog broja naslova na tu temu i to najviše u listu Alo, dok se povezanost 5G mreže i virusa COVID-19 pojavljuje samo dva puta u Kuriru i Srpskom telegrafu. O ovim temama se izveštavalo sa isključivo negativnom konotacijom. Kineska vakcina na naslovnim stranama našla se samo **3** puta i to u Politici. Naslovi koji su se odnosili na to da je „Kina pomogla Srbiji više od EU“ našli su se **2** puta i to u Blicu i Informeru.

Ako uzmemo u obzir činjenicu da najveći broj naslova o Kini zauzimaju vesti o kineskoj pomoći tokom pandemija, a da se pomoć EU tokom pandemija nijednom nije našla kao glavna tema na naslovnoj strani, već samo **7** puta kao sporedna, ne iznenađuje podatak da veći broj ispitanih studenata smatra da je pomoć Kine bila od krucijalnog značaja u borbi protiv COVID-19, nego što to smatraju za EU.

Zaključak

Dok se o Zapadu kao „odrednici“ pisalo veoma negativno, a za pojedinačne naslove o SAD i EU dominirali mnogo neutralniji naslovi, za Rusiju i Kinu je preko **62%** od ukupnog broja vesti imalo pozitivnu konotaciju. Međutim, ispitani studenti putem fokus grupa najmanje žele da se spoljna politika Srbije fokusira isključivo na dobrim odnosima sa Rusijom i Kinom. Mnogo je veći procenat onih studenata koji smatraju da bi Srbija trebalo da se okrene Zapadu (Sjedinjene Američke Države i Evropska unija), što ne bi trebalo da čudi imajući u vidu da **62,6%** studenata podržava evrointegracije Srbije. Takođe, od svih velikih sila, EU kod ispitanika ima relativno najveći procenat podrške u posredovanju u dijalogu između Beograda i Prištine. O ovoj temi se u dnevnoj štampi tokom 2020. godine pisalo najvećim delom u neutralnoj konotaciji – čak **65,5%**.

Što se samih novina tiče, uočljivo je da ubedljivo najveći procenat lažnih vesti i naslova sa izrazito negativnom konotacijom o Zapadu, NATO, SAD i EU nalazimo u Večernjim novostima. Što se tiče Rusije i Kine, o njima su najviše izveštavale Večernje novosti i Politika i to sa izrazito pozitivnom konotacijom. Imajući u vidu rasprostranjenost teorija zavere povezanih sa nastankom i širenjem virusa COVID-19, naročito kada je Zapad u pitanju, te da takvi naslovi čine svega **0,5%** od 2.673 naslovne strane, zaključuje se da se ipak o tome najviše pisalo na internet portalima i društvenim mrežama.

Izveštaj o rezultatima istraživanja o stavovima studenata Fakulteta političkih nauka putem fokus grupa

Istraživanje je sprovedeno u periodu od **05. do 13. decembra 2020.** godine na uzorku od **80** studenata, od kojih je **40** ispitanika ženskog pola i **40** ispitanika muškog pola. Od ukupnog broja ispitanika, **25%** njih pohađa master studije, **18,8%** su apsolvanti ili na produženoj godini studija, **17,5%** čine studenti treće godine, **16,3%** druge godine studija, **12,5%** studenti četvrte godine, **8,8%** su studenti sa doktorskih studija, dok je **1,3%** sa prve godine studije. Što se tiče geografske zastupljenosti ispitanika, **50%** dolazi iz Grada Beograda, dok **16,3%** studenata dolazi iz Šumadije i Zapadne Srbije, **11,3%** sa Juga Srbije, **8,8%** iz Vojvodine, **6,3%** iz Bosne i Hercegovine, **3,8%** iz Crne Gore, **2,5%** sa Kosova i Metohije i **1%** iz Istočne Srbije.

Ispitivanje studenata obavljeno je tako što im je za 36 iznetih tvrdnji ponuđen jedan od sledećih odgovora: uopšte se ne slažem; ne slažem se; niti se slažem, niti se ne slažem; slažem se i slažem se u potpunosti.

1. O tvrdnji da Srbija ima dobre odnose sa **Sjedinjenim Američkim Državama** najveći broj ispitanika nema jasan stav – **48,8%**, zatim **26,3%** se ne slaže sa tvrdnjom da Srbija ima dobre odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama, dok se **5%** uopšte ne slaže. Samo **1,3%** se u potpunosti slaže sa ovom tvrdnjom, dok se **18,8%** ispitanika slaže sa tvrdnjom da Srbija ima dobre odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama.

U pogledu nivoa studija, primetno je da najveći broj ispitanika koji se ne slažu sa tvrdnjom da Srbija ima dobre odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama pohađa drugu godinu studija. Sa porastom nivoa studija raste i procenat onih koji se sa tim slažu, ali i onih koji nemaju jasan stav po tom pitanju, dok je procenat neodlučnih izuzetno visok kod studenata master studija.

2. Za tvrdnju da se **Međunarodni ugled Srbije popravio** u prethodnih 5 godina najveći broj studenata je dao **negativan** odgovor.

Njih **42,5%** se ne slaže sa tom tvrdnjom, dok se **12,5%** uopšte ne slaže. Samo **1,3%** studenata se u potpunosti slaže sa tvrdnjom, **18,8%** njih se slaže, dok **25%** daje odgovor „niti se slažem niti se ne slažem“.

3. Sa tvrdnjom da **Velike sile imaju svoje eksponente u svakoj Vladi Republike Srbije** saglasno je **75%** studenata, od toga se **50%** slaže, dok se **25%** ispitanika slaže u potpunosti. Jasan stav po ovom pitanju nema **15%** ispitanika. Uopšte se ne slaže **1,3%**, dok se **8,8%** njih ne slaže.

4. Da bi **Srbija trebalo dodatno da modernizuje naoružanje i vojnu opremu** smatra **66,3%** ispitanika, od čega se **42,5%** slaže sa tom tvrdnjom, dok se **23,8%** studenata slaže u potpunosti, **20%** se ne slaže sa tim, dok se **1,3%** ispitanih studenata uopšte ne slaže. Ostalih **12,5%** nemaju stav po ovom pitanju.

5. Da bi **Služenje vojnog roka u Srbiji trebalo da bude obavezno** smatra većina ispitanika. Njih **30%** se slaže u potpunosti, dok se **27,5%** slaže. Sa ovim se uopšte ne slaže **16,3%**, dok se **13,8%** ne slaže. Jasan stav nema **12,5%** ispitanika.

Kod ove tvrdnje primetno je da podjednako visok procenat onih koji se u potpunosti slažu sa ovom tvrdnjom pohađaju drugu godinu studija, odnosno master studije, dok najviši procenat onih koji se uopšte ne slažu sa tim pohađa treću godinu studija.

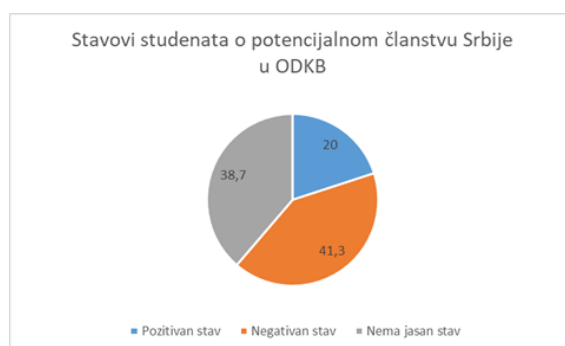
6. O tvrdnji da **Srbija ima dobre odnose sa EU** **48,8%** ispitanika nema stav. Njih **25%** se ne slaže sa tim, dok se **3,8%** ne slaže uopšte. Ostalih **22,5%** se slaže sa tim da Srbija ima dobre odnose sa EU.

7. Na tvrdnju da je **Srpska pravoslavna crkva najveći protivnik vlasti po pitanju rešavanja statusa Kosova i Metohije**, **55,1%** ispitanika dalo je negativan odgovor. Od toga **33,8%** se ne slaže, dok se **21,3%** ne slaže uopšte. Po ovom pitanju **23,8%** studenata nema jasan stav. Odgovor „slažem se“ dalo je **12,5%** studenata, dok se **8,8%** njih slaže u potpunosti.

Na drugoj godini studija dominira stav ispitanika koji se slažu sa ovom tvrdnjom, dok sa porastom nivoa studija postoji trend rasta onih koji se ne slažu. Kod ispitanika koji imaju status apsoluta najdominantniji su oni koji nemaju jasan stav. Na master studijama nema onih koji se slažu sa ovom tvrdnjom, a najubedljiviji su oni koji smatraju da Srpska pravoslavna crkva nije najveći protivnik vlasti po pitanju rešavanja statusa KiM. Kod ispitanika koji dolaze iz Beograda nesumnjivo je najveći procenat onih koji se ne slažu sa ovom tvrdnjom.

8. Sa tvrdnjom sa bi **Srbija trebalo da postane član ODKB-a** ne slaže se **23,8%** studenata, dok se **17,5%** ne slaže uopšte. Dakle, ukupno **41,3%** njih nije saglasno sa tim, dok veliki broj studenata nema stav po ovom pitanju – **38,8%**. Ostalih **20%** se slaže sa tim da bi Srbija trebalo da postane član ODKB-a.

Ispitanici sa Juga Srbije nisu saglasni sa ovom tvrdnjom, dok nekolicina nema jasan stav. U Vojvodini su najbrojniji oni koji nemaju jasan stav, a zatim oni koji se slažu. Među studentima koji dolaze iz Beograda najdominatniji su oni koji se ne slažu sa tim, ali je veoma visok procenat i onih koji nemaju jasan stav. Ne sme da se zanemari da je **25%** ispitanika iz Beograda saglasna sa tvrdnjom da bi Srbija trebalo da postane član ODKB. Studenti druge godine studija saglasni su sa ovom tvrdnjom. Na trećoj godini su najzastupljeniji oni koji nemaju jasan stav. Sa porastom nivoa studija raste i procenat ispitanika koji nemaju jasan stav ili se uopšte ne slažu sa tom tvrdnjom, dok na doktorskim studijama nema onih koji su saglasni.

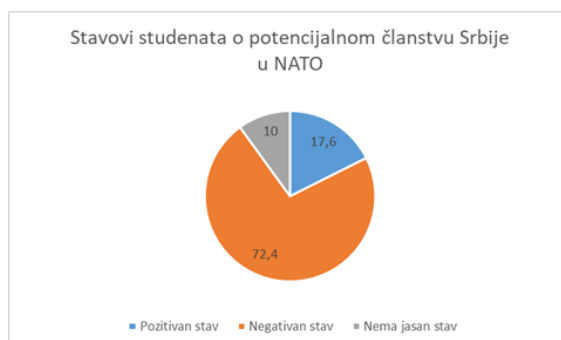

9. Da **Velike sile imaju svoje eksponente u relevantnim opozicionim strankama/pokretima** smatra najveći broj ispitanika. Njih **45%** se slaže sa tim, a njih **17,5%** se slaže u potpunosti. Jasan stav nema **27,5%** ispitanika. Sa ovim se ne slaže **8,8%**, dok se **1,3%** ne slaže uopšte.

10. Najveći broj ispitanika daje negativan odgovor za tvrdnju da bi **Srbija trebalo da postane član NATO** – ukupno **72,6%** ispitanika, od čega se **33,8%** ne slaže, dok se **38,8%** ne slaže uopšte. Ukupno **17,6%** daje pozitivan odgovor, od čega se **11,3%** slaže, a **6,3%** se slaže u potpunosti. Jasan stav o članstvu Srbije u NATO nema **10%** ispitanika.

Na drugoj godini studija nema neodlučnih ispitanika niti onih koji se slažu sa tvrdnjom da bi Srbija trebalo da postane član NATO. Na doktorskim studijama je primetan jednak procenat onih koji su saglasni i onih koji nisu, dok su na svim ostalim nivoima studija najdominantniji oni koji se ne slažu.

Kod apsolvenata postoji nekolicina ispitanika koji su u potpunosti saglasni sa tvrdnjom. U Vojvodini i na Jugu Srbije niko nije saglasan sa ovom tvrdnjom.

11. Sa tvrdnjom da bi **Srbija trebalo da ostane vojno neutralna** saglasna je većina. Njih **43,8%** se slaže, a **18,8%** slaže se u potpunosti. Jasan stav nema **15%** ispitanika. Ne slaže se **13,8%**, dok se **8,8%** ne slaže uopšte.

12. O tvrdnji da je **Emanuel Makron prijatelj Srbije** stav nema **60%** ispitanika. Ne slaže se **23,8%** njih, a **5%** se ne slaže uopšte. Saglasno je **11,3%** studenata.

13. Sa tvrdnjom da bi **Srbija svoju spoljnu politiku trebalo isključivo da bazira na dobrim odnosima sa Ruskom Federacijom i NR Kinom** nije saglasna većina ispitanika – **65%**. Od toga **47,5%** njih se ne slaže, a **17,5%** se ne slaže uopšte. Jasan stav nema **22,5%** ispitanika. Slaže se **7,5%** studenata, dok se **5%** slaže u potpunosti.

Primetno je da među ispitanicima koji dolaze sa master i doktorskih studija niko nije saglasan sa ovom tvrdnjom, kao ni među onima koji dolaze iz Vojvodine. U Beogradu, kao i Šumadiji i Zapadnoj Srbiji primetan je određeni procenat neodlučnih, ali i među njima je najdominantniji stav da Srbija ne bi trebalo svoju spoljnu politiku da bazira isključivo na dobrim odnosima sa Ruskom Federacijom i NR Kinom.

14. Da **Srbija ima dobre odnose sa NR Kinom** smatra najveći broj ispitanika. Njih **61,3%** se slaže, dok se **8,8%** slaže u potpunosti. Jasan stav nema **18,8%**. Ne slaže se **10%**, dok se **1,3%** studenta ne slaže uopšte.

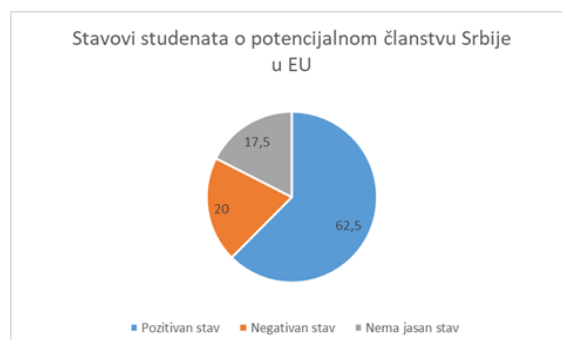
15. Na tvrdnju da je **Srpska pravoslavna crkva pod direktnim uticajem vlasti u Srbiji** većina je dala potvrđan odgovor. Od toga **37,5%** njih se slaže, dok se **17,5%** slaže u potpunosti. Jasan stav po ovom pitanju nema 20% ispitanika. Ne slaže se **21,3%**, dok se **3,8%** ne slaže uopšte.

16. O tvrdnji da bi **Srbija trebalo da uvede sankcije Ruskoj Federaciji** najveći broj ispitanika dao je negativan odgovor. Od toga se sa tvrdnjom ne slaže **48,8%**, dok se **37,5%** ne slaže uopšte. Jasno određenje po ovom pitanju nema **8,8%** ispitanika.

Sa ovom tvrdnjom slaže se **5,1%** studenata, a interesantno je da svi dolaze iz Beograda. Svi ostali su izrazito protiv uvođenja sankcija ili su neodlučni.

17. Većina studenata smatra da **Srpska pravoslavna crkva ima veliki uticaj na politiku u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini**. Slaže se **51,3%** ispitanika, dok se u potpunosti slaže **25%** ispitanika. Stav nema **18,8%** njih. Ne slaže se **3,8%**, dok se **1,3%** ispitanika ne slaže uopšte.

18. Većina studenata smatra da bi **Srbija trebalo da nastavi put evropskih integracija do punopravnog članstva U Evropskoj Uniji**. Od toga se **38,8%** slaže u potpunosti, dok se **23,8%** slaže. Jasan stav nema **17,5%**. Ne slaže se **15%**, dok se **5%** ispitanika ne slaže uopšte. Primetno je da su ispitanici sa druge godine studija izrazito protiv članstva Srbije u EU, ali je i visok procenat neodlučnih. Na svim ostalim nivoima studija ubedljivo su najdominantniji ispitanici koji se u potpunosti slažu sa ovom tvrdnjom. U Vojvodini, Šumadiji i Zapadnoj Srbiji, Jugu Srbije, a posebno u Beogradu, dominiraju ispitanici koji se u potpunosti slažu sa evrointegracijama Srbije.

19. Za tvrdnju da je **Vladimir Putin prijatelj Srbije**, **51%** ispitanih studenata nema jasan odgovor. Slaže se **26,3%**, dok se u potpunosti slaže **5%**. Ne slaže se **16,3%**, dok se uopšte ne slaže **1,3%**.

Studenti koji dolaze sa druge godine studija smatraju da je Vladimir Putin prijatelj Srbije, dok je kod apsolvenata i studenata na masteru i doktorskim ubedljivo najveći procenat onih koji nemaju jasan stav po tom pitanju.

20. Sa tvrdnjom da bi **Pregovore o statusu Kosova i Metohije trebalo da predvodi Evropska Unija** nije saglasna većina studenata. Njih **37,5%** se ne slaže, dok se **26,3%** ne slaže uopšte. Jasan stav nema **10%** studenata. Slaže se **20%**, dok se **6,3%** ispitanika slaže u potpunosti.

21. Sa tvrdnjom da bi **Pregovore o statusu Kosova i Metohije trebalo da predvode Sjedinjene Američke Države** nije saglasna većina studenata. Njih **52,5%** se ne slaže, dok se **35%** ne slaže uopšte. Jasan stav nema **8,8%** studenata. Slaže se **3,8%**, koji glavnom dolaze iz Beograda i Šumadije i Zapadne Srbije.

22. Većina ispitanika smatra da je **najveća bezbednosna pretnja u regionu endemska korupcija**. Sa ovom tvrdnjom slaže se **50%** ispitanika, dok se **21,3%** slaže potpunosti. Stav po tom pitanju nema **16,3%**, a ne slaže se **12,5%** studenata.

23. Sa tvrdnjom da bi **Pregovore o statusu Kosova i Metohije trebalo da predvode Ruska Federacija i NR Kina** nije saglasna većina studenata. Njih **55%** se ne slaže, dok se **13,8%** ne slaže uopšte. Jasan stav nema **17,5%** studenata. Slaže se **10%**, dok se **3,8%** ispitanika slaže u potpunosti.

24. O tvrdnji da je pomoć **Evropske Unije Srbiji bila od krucijalnog značaja u borbi protiv COVID-19** nema stav **41,3%** studenata. Slaže se **25%**, dok se u potpunosti slaže **7,5%**. Ne slaže se **18,8%** ispitanika, dok se **7,5%** ne slaže uopšte.

25. Većina studenata smatra da **Srbija ima dobre odnose sa Ruskom Federacijom**. Slaže se **57,5%** studenata, dok se **6,3%** slaže u potpunosti. Stav nema **30%** ispitanika, dok se **6,3%** ne slaže.

26. Većina ispitanika nema stav o tvrdnji da je **Angela Merkel prijatelj Srbije** – njih **53,8%**. Ne slaže se **23,8%**, dok se uopšte ne slaže **12,5%**. Slaže se **8,8%**, a samo **1,3%** se slaže u potpunosti.

27. Sa tvrdnjom da bi **Srbija svoju spoljnu politiku isključivo trebalo da bazira na dobrim odnosima sa Sjedinjenim Američkim Državama i Evropskom Unijom** nije saglasan najveći broj ispitanika. Ne slaže se **26,3%** ispitanika, a **13,8%** se ne slaže uopšte. Jasan stav nema **21,3%** ispitanika. Slaže se **25%** studenata, dok se **13,8** njih slaže u potpunosti

Primetno je da među studentima druge godine dominiraju ispitanici koji se uopšte ne slažu sa ovom tvrdnjom. Na trećoj i četvrtoj godini je ubedljivo najveći procenat onih koji su saglasni sa tim, dok kod apsolvenata i studenata na master studijama ponovo dominiraju oni koji nisu saglasni. Od ispitanika koji dolaze iz Beograda jednak je procenat onih koji se slažu i onih koji se ne slažu. Studenti iz Vojvodine nisu saglasni sa ovom tvrdnjom. U regionu Šumadije i Zapadne Srbije najdominantniji su oni koji su saglasni, dok je na Jugu Srbije najveći procenat neodlučnih

28. Većina ispitanika nije saglasna sa tvrdnjom da je **najveća bezbednosna pretnja u regionu islamski ekstremizam u Sandžaku i Bosni i Hercegovini**. Ne slaže se **45** studenata, dok se **10%** ne slaže uopšte. Stav nema **25%** ispitanika, slaže se **17,5%**, dok se **2,5%** njih slaže u potpunosti.

29. Većina ispitanika je saglasna sa tvrdnjom da je **najveća bezbednosna pretnja u regionu nerešen status Kosova i Metohije**. Slaže se **48,8%** studenata, dok se **21,3%** slaže u potpunosti. Stav nema **17,5%**. Ne slaže se **12,5%** studenata.

30. Većina studenata nije saglasna sa tvrdnjom da se **Srbija nalazi u realnoj bezbednosnoj pretnji jer je okružena članicama NATO-a**. Ne slaže se **42,5%** ispitanika, dok se uopšte ne slaže **12,5%**. Nema stav **20%** ispitanika, dok se njih **20%** slaže sa pomenutom tvrdnjom. Samo **5%** studenata se slaže u potpunosti sa ovom tvrdnjom.

Primetno je da studenti druge godine studija smatraju da se Srbija nalazi u realnoj bezbednosnoj pretnji jer je okružena članicama NATO-a. Sa porastom nivoa studija uočava se ubedljiv rast procenta ispitanika koji se ne slažu, a na master studijama se primećuje i veoma visok procenat onih koji su neodlučni.

31. Većina ispitanika nije saglasna sa tvrdnjom da je **Džo Bajden prijatelj Srbije**. Ne slaže se **35%**, dok se **36,3%** ne slaže uopšte. Stav nema **25%**, a slaže se **3,8%**.

32. Najveći broj ispitanika smatra da je **pomoć NR Kine Srbiji bila od krucijalnog značaja u borbi protiv COVID-19**. Od toga se **35%** studenata slaže, dok se **5%** slaže u potpunosti. Veliki broj studenata nema jasan stav po ovom pitanju – njih **37,5%**. Ne slaže se **18,8%**, dok se **3,8%** ne slaže uopšte.

Kod ispitanika koji dolaze iz Beograda veoma je nizak procenat onih koji se ne slažu sa ovom tvrdnjom. Uglavnom se slažu, ali je i visok procenat neodlučnih. Međutim, ispitanici koji dolaze iz Šumadije i Zapadne Srbije su uglavnom neodlučni ili se ne slažu sa tim da je kineska pomoć bila od krucijalnog značaja u borbi protiv COVID-19.

33. Većina ispitanika je saglasna sa tvrdnjom da bi **Albanci sa Kosova i Metohije trebalo da imaju svoje predstavnike u Vladi Republike Srbije**, ukoliko bi Kosovo i Metohija u potpunosti bili reintegrirani u politički sistem Republike Srbije. Slaže se **38,8%** studenata, dok se u potpunosti slaže **25%**. Stav nema **12,5%** ispitanika, dok se sa ovom tvrdnjom ne slaže njih **12,5%**. Ukupno **11,3%** studenata se uopšte ne slaže sa datom tvrdnjom.

34. Većina ispitanika smatra da su se **odnosi Srbije i Crne Gore pogoršali od trenutka kada je Crna Gora postala članica NATO**. Sa ovom tvrdnjom se slaže **45%**, dok se u potpunosti slaže **6,3%** studenata. Stav nema **30%** ispitanika, ne slaže se **15%**, a **3,8%** ispitanika se uopšte ne slaže sa navedenom tvrdnjom.

35. Najveći broj ispitanika nema jasan stav za tvrdnju da je **Si Ći Ping prijatelj Srbije** – ukupno **48,8%** njih. Slaže se **23,8%** studenata, dok se u potpunosti slaže **5%** njih. Ne slaže se **15%**, dok se uopšte ne slaže **7,5%**.

36. Većina ispitanika smatra da **Srbija ima obavezu da brine o Srbima u regionu**. Slaže se **40%** ispitanika, dok se u potpunosti slaže **46,3%**. Nema jasan stav **11,3%** njih. Ne slaže se **2,5%**.

Ako uporedimo stavove ispitanika po pitanju toga na koje partnere u spoljnoj politici bi Srbija trebalo da se oslanja, dolazimo do **zaključka da je mnogo veći procenat studenata koji smatraju da bi Srbija trebalo da se okrene Zapadu (Sjedinjene Američke Države i Evropska Unija)**, dok je, sa druge strane, **veoma visok procenat onih koji se ne slažu ili se uopšte ne slažu sa tim da bi Srbija svoju spoljnu politiku trebalo da bazira isključivo na dobrim odnosima sa Ruskom Federacijom i NR Kinom**.

Iako nema dileme da se **62,6%** ispitanika izjasnilo da podržava put **evropskih integracija Srbije**, interesantno je da **86,3%** njih smatra da Srbija **ne bi trebalo da uvede sankcije Ruskoj Federaciji**.

Ako uporedimo stavove studenata po pitanju pomoći Srbiji tokom pandemije COVID-19, dolazimo do **kontradiktornih zaključaka**. Sa tvrdnjom da je pomoć **NR Kine bila od krucijalnog značaja** izričito se slaže **40%** ispitanika, dok je taj procenat u slučaju **pomoći od strane Evropske Unije 32,5%**. Sa druge strane, mnogo veći broj ispitanika se **ne slaže sa tvrdnjom da je pomoć Kine bila krucijalna** – **39,8%** njih, dok je taj procenat u slučaju **EU mnogo manji** – **26,3%**.

